

in het voorbijgaan

proza en poëzie

UITGEVERIJ KONTRAST
2008

Voorwoord

Zo'n 160 schrijvers stuurden gedichten of een verhaal in, gebaseerd op het thema *In het voorbijgaan*. Een deskundige jury oordeelde en selecteerde, hetgeen uiteindelijk resulteerde in deze elfde TOP-bundel. *In het voorbijgaan* werd gepresenteerd op 15 maart 2008, tijdens het Bemmelse Literair Café, een avond die de stichting TOP (Toestanden Op Podium) traditiegetrouw organiseert tijdens de Nationale Boekenweek. Ditmaal liet de organisatie de leiding van de literaire avond aan liedschrijver / zanger en gitarist Laurens Joensen. Met dank aan allen die op een of andere wijze meewerkten bij het tot stand komen van deze avond en/of deze bundel.

redactie

Frans Walch

vormgeving

Uitgeverij Kontrast, Ineke Jansen

foto omslag

Annemarie Noorderwerf

jury

Anneke van Huystee, Riny Polman, Herman Erinkveld en Frans Walch

© 2008 verhalen en gedichten: de auteurs

© 2008 Uitgeverij Kontrast Oosterbeek

www.uitgeverijkontrast.nl

ISBN: 978-90-78215-47-9

NUR: 303 / 306

Aan het water

Mijn voeten rusten op twee bovenmaatse basaltblokken, die als zwarte ijsschotsen uit de stenen beschoeiing omhoogsteken. Het water van de rivier klotst zachtjes tegen de oever. Een eindje verderop dobbert een groepje kapmeeuwen, in kalme bewegingen op en neer. Gelijk met de golven, die zo-even door een passerende vrachtboot zijn opgetrokken. Een kempenaar, leid ik af uit de vorm, vermoedelijk iets meer dan vijfhonderd ton. HARI had ik gelezen op de voorkant van het schip, hoog op de wand, in sierlijke letters aan beide zijden van de boeg. Harrie en Ria, of Harrie en Riek. Viel schepen zijn vernoemd naar de schipper en zijn vrouw.

Ik volg de scherpe blik van de meeuwen, alert op onverwachte bewegingen in het water, spiedend naar iets eetbaars. Waar ik zit, is het droog, maar beneden glanzen de stenen van het vocht. Dicht bij het water zijn ze begroeid met dikke plakaten mos. Hier ook staat een eenzame pol rietgras, woekeren wat bramen en proberen enkele jonge wilgen hardnekkig het water het hoofd te bieden. Ik weet dat het water flink te keer kan gaan, maar vandaag is het rustig. Zo'n honderd meter stroomafwaarts overspannen de bogen van een stalen brug de rivier. Vroeger lag hier een veerpont, maar die kon de toename van het verkeer niet aan. Als ik zie hoeveel auto's er nu langs razen ... In de verte, voorbij de brug, komt een volgende boot aangevaren. Het is nog te ver om te zien wat voor een schip het is.

Ik ben verbonden met het water. Jarenlang heb ik als kapitein op een sleepboot gewerkt, op de binnenvaart, in dienst van een groot baggerbedrijf. We sleepten de grindbakken van de baggermolens naar de steenbrekerij een paar kilometer verderop. De volle bakken heen, de lege bakken terug. Met grijpkranen werd het grind uit de bakken geschept. Ik genoot van het ruisende geluid als de bek van de kraan zich opende en de kiezelstenen eruit stroomden. Altijd was er tijd voor een sigaretje, tegen de avond namen we een flesje bier. In strenge winters werd de sterke sleper gebruikt om het ijs te breken, wanneer de grindgaten

dreigden dicht te vriezen. Het werk mocht natuurlijk niet stilvallen. Het was een machtig gevoel om de neus van de boot in de gladde ijsvloer te boren en te zien hoe de losgeslagen stukken ijs tegen de boeg omhoog braken. Het lijkt lang geleden, het is ook lang geleden.

‘Weer aan het water?’ hoor ik iemand op korte afstand vragen. Nu pas realiseer ik me dat het gerinkel van een fietsbel, voor mijn gevoel van verre geklonken, voor mij bestemd was. Als ik over mijn schouder omhoogkijk, zie ik boven aan de kade een donkere man staan, gebogen over zijn fiets. Het is Hendriksen, de olieboer. Hij houdt één voet op de grond en één voet op de trapper. Zijn handen rusten op het stuur. In zijn linkerhand houdt hij zijn pet geklemd, die hij blijkbaar zojuist heeft afgedaan.

‘Heb je het gehoord van Manke Gerrit? Hij heeft zich gisteren verhangen in de open loods, achter zijn huis. Ze hebben hem pas uren later gevonden. Hij was al helemaal stijf. Het is maar goed dat de eksters hem niet ontdekt hebben. Ze zouden hem zeker zijn ogen hebben uitgepikt.’ De zinnen schieten als pijlen uit zijn mond. Hij weet niet dat ze mij in mijn ziel raken.

‘Ja, gemene rotbeesten zijn het,’ antwoord ik, terwijl mijn voeten zich schrapzetten tegen de stenen en mijn gedachten naar Gerrit gaan. Ik weet dat mijn woorden nergens op slaan.

Manke Gerrit. Niemand heeft ooit geweten dat het mijn schuld was. Ik draaide het stuurwiel verkeerd: zijn been raakte bekneld tussen de grindbak en de baggermolen. Gerrit heeft mij er nooit op aangesproken, maar hij moet het volgens mij wel hebben geweten. Zelf dorst ik er niet over te beginnen, de eerste maanden niet en ook niet de jaren daarna.

‘Nu is het niet alleen onze boot, die sleept,’ was het eerste dat hij tegen mij zei toen hij het ziekenhuis mocht verlaten, met zijn handen wijzend naar zijn linkervoet. Het is nooit meer goed gekomen met het been. Maar, hoe had ik kunnen weten wat de gevolgen zouden zijn? Dat zijn vrouw zijn aanwezigheid de hele dag thuis niet kon verdragen? Dat hij vergetelheid zou zoeken? Eén flesje bier werden al gauw een heleboel flesjes bier. Iedere keer spoelde hij de bittere smaak ervan weg met een slok jenever, zoals hij zei. Een fles jenever op een krat bier, zo zal de verhouding zijn geweest. Gerrit is niet meer teruggekeerd op de sleepboot, onze sleepboot. Zelf ben ik enkele jaren later ook gestopt met

werken. Hij was de enige knecht. Ik kon het varen alleen niet goed aan. Maar het water is blijven trekken.

En nu heeft Gerrit zich verhangen. Misschien is het wel goed zo. Mijn fout zal samen met Gerrit worden begraven. Ik ben blij dat de eksters hem met rust hebben gelaten, dat zijn lichaam niet nog meer geschonden is.

‘Zo. Nou. Dan ga ik maar weer eens verder,’ hoor ik van boven af naar me roepen. Voordat ik kan antwoorden, zie ik Hendriksen op zijn fiets stappen en even later de hoge boulevard afrijden. Ik richt mijn ogen weer op het water.

De boot die ik in de verte zag naderen, heeft intussen de brug gepasseerd. Het is een rijnaak. Die komen hier geregeld voorbij. Aan de diepe ligging kan ik zien dat het schip lading heeft. Maar de luiken zijn gesloten, zodat ik niet weet wat hij vervoert. Langzaam glijdt de boot door het water dat bij de achtersteven ruw omhoog spat door de kracht van de schroef. De meeuwen zullen zo direct weer deinen op de golven.